

MULT és JELEN

ERDÉLYI HIRLAP.

Előfizetési felszólítás.

Végehez közeledvén az esztendő, midőn t. ez. előfizetőinknek az ennek folytában is tanusított pártfogásáért hálánkat nyilvánítjuk, — tisztelettel kérjük egyszersmind azt a jövő, 's bizonyosan erdős kis hazánk sorsára nézve fontossá leendő évben is meg nem tagadni.

Az 1847-ban. 4-n újra kinyíló országgyűlés érdekesebb vitáit 's azoknak eredményétlapunkis **gyorsírói segítségével** 's így a lehető legnagyobb gyorsasággal 's pontossággal fogja közölni. Hogy e' részben eddig is mit tett lapunk, t. ez. olvasóink tudására 's azon körülményre bátran hivatkozhatunk, miszerint a' mostani országgyűlés eddigelő legfontosabbténye, **a' kir. udv. cancellari választás felől a' két magyar hazalegelőbb e' lap, jelesen ahoz mellékelt rendkívüli toldalék által értesített.** Igérjük, hogy ezután is alkalom szerint az országgyűlési érdekes 's fontos híreket ilyen úton, t. i. **rendkívüli toldalék** segítségével is leg hamarabb t. ez. olvasóink tudására juttatni el nem mulatjuk.

„Mult és Jelen“ jövődében is két melléklap a' „Hon és Külföld“ mintszintén „Kolozsvári Hétlap“ kíséretében jelenik-meg hetenként rendszeren **ötöd-fél iven**, de néha többön is. Figyelmeztetjük t. ez. olvasóinkat azon kettős körülményre is, miszerint a' külső gazdaságra ügyelve, e' lapot ezután is fiemei szép fehér velin papiroson adjuk-ki, 's a' tulajdonképpen hirlap hetenkénti négy ívét hirdetésekkel meg nem csonkítva bocsátjuk-ki, a' mit egyik magyar lap sem teszen. — Így a' hirdetési lapon kívül szó teljes értelmében négy és keszürün nyomtatott ívet adunk.

Félévi előfizetés mint eddig **6: hat rft ezüstben**. Előfizethetni minden cs. k. postán, de a' pénzt biztos alkalomtól is szerkesztő kezébe (belső farkas utza 57 sz. alatt) béküldeni vagy könyvtáros Tilsch János úr kereskedésében is letenni lehet. Tisztelettel kérjük, hogy az előfizetés minél hamarabb, 's még az év betelése előtt történjék, mert teljesszámú példányok küldését csak így lehet biztosítani. Megjegyezzük végre, hogy a' „Kolozsvári Hétlapra“ félévre **20: húsz kerral ezüstben** itt Kolozsvárt előfizetni lehet, miért e' közhasznú, 's bizonyosan **legelőbb magyar lap**, mindenszombaton az előfizető házához küldetik. Előfizetés szerkesztőnél vagy Tilsch János úr boltjában letehető. A' t. ez. előfizetők a' jövő évre, **az urbéri röpiratot** mely nem sokára sajtó alól kikerül, **ingyen** kapják. Szerkesztő.

ERDÉLY ÉS MAGYARORSZÁG.

Kinevezések. Széplaki báró Petrichovich Horváth János alezredes a' 10-d számú 's prussziai királyi lovas ezredében, ugyanott ezredessé nevezetett.

Sándor württembergi osztályos-tábornok Nagyváradon, tábornagyi helytartóvá léptetett elő.

Csiszér János 's Tobiás József 1-ső osztálybeli, Gábor Márton 's Antalfi Gábor 2-ik osztálybeli fiscalis irnokokká nevezettek.

Gyász hírek. Bethleni ifj. gr. Bethlen József cs. kir. kamarás 's kir. hivatalos régóta tartó sínlődése után itt Kolozsvárt f. dec. 16-n megholt. Béke porainak!

Richter Gingeli Anna, b. Józsiika Imréné, az övéinek 's minden ismerőseinek méjjábanatjára, méjjbeli vízkorság következtében élte 52-d évében f. dec. 17-n itt Kolozsvárt megholt. Nyugodjék csendesen!

Előleges megyei közlések.

Zaránd megye nov. 24- 's 25-n Udvarhelyszék nov. 26-n 's következő két napokon tartá urbéri közgyűlését. Az első törvényhatóság maga útatisztását az országos rendszeres bizottmány munkálatának 's az 1819-beli Cziráki féle urbérnek egybevetésével adta, de az utolsó főbb tekintettel volt, egyszersmind oly urbért akar, mely kevés időbe, 's még kevesebb költségbe kerüljön. — Ns Udvarhelyszéken — felolvastatván de el nem fogadtatván b. Wesselényi Miklós urnak urbért illető terve (azt közölni fogjuk), melyben az initiatívát a' kormány kezébe adni javasolja — usátságba adatott a' követeknek az urbért csak az adóval venni tárgyalás alá — 's hogy a' junctim nélkül hozandó törvényben meg ne egyezzenek. Az urbérre nézve a' szék az országos rendszeres bizottmány munkálatját javasolja tárgyalatni, 's rendezéssel öszvekapcsolat urbér alkotását kívánja.

Belsőszolnok megye közgyűlése. (Folytatás). E' korszerű 's közhelyeslést nyert beszéd után, tovább olvasztatott az országos szerkezet, 's mindaddig mély csendben valánk, míg a' hozandó urbér alapjára, az urbériségre jutánk. Akkor mint ha mindenkinek idegeit villámszokra rezgette volna-meg, lett élénkség, tusa 's két pártra szakadás. Legelső V. E. t. b. volt ki szót emelt, szavai így hangzának: „Ha ki-

mondatik 's megalapittatik, hogy mind az mi jelenleg urbéres kezek közt van „urbériség“ — ugy nem csak a' nagy, de a' kis birtokos is veszt, 's a' mit több, ez utolsó tökéletesen tönkre is jut. Proletariusok sokasodásától félünk, 's nem látjuk, hogy a' proletariusi rend legnagyobb része a' kis birtokosokból fogalakulni. Ennél fogva én a' szerkezetet káros sőt veszélyesnek látva, az 1819-diki öszveírás mellé szavazok, mint a' melyet több megyék is jónak látva elfogadtak. Az irtásokra nézve az 1791-beli 26-ik törvényzikket pártolom.“ — Bezeg lön nagy zaj, 's lön sokféle nyilatkozat, hol az 1819-diki öszveírás, hol a' status-quo mellett. J. B. így nyilatkozott. Egyik a' törvényen belől, más kívül van. Itt hát nem a' „quid juris“ hanem a' „quid consilii“ kell hogy tekintetbe jöjjön. A' törvényre hivatkozás azt tenné, hogy semmit is adni nem akarunk: már pedig jelenleg egyik minden jogot, hatalmat bir, más szolgál állapotban van. Illó hát, hogy a' szegény nép ingatag sorsán javítás történjen, még pedig a' 19-k század szellemével egyező. Ezt a' méltányosság kívánja. — Én így szól tovább — a' status-quo mellé szavazok, mert abban többidvet látok, az 1819-diki öszveírást szűkkeblűnek látom, 's azt el sem fogadhatom.“ (Lett nagy lármá 's sokfelől lehet hallani: „A' kinek semmi birtoka nincs, könnyen ajánlhatja mindenét.“) V. E. „Ha az irtásokról rendelkező törvény meg nem áll, akkor a' szegény egyházi nemes elmehet a' világra, más hazát keresni. „(A' sok „helyes“ 's „nem helyes“ re rengett a' terem boltozata).“ Mire V. E. így folytatá beszédét: „Én nem sokat adok a' „helyes“ vagy „nem helyes“ re, én a' mit érzek, mindég kimondom. Orosz, vagy északi orias 's más neveknek rettentésül emlegetésével nem sokat gondolok, ki eddig békés birtokomban megtartott, ezután is megtartand. Az istentelenség 's gonoszság büntetését elveszi. Dózsa tüzes vas székbe ültetett. Hóra kerékkel törettettem.“ — Elnök figyelmezteti a' RRet, hogy okot okkal kívánjanak legyőzni. (Helyes) R. t. b. indítványozza, hogy javasolná a' több megyék útatisztását felolvastatni, hátha oku-

lást kapnának belőlök. Indítványa elfogadtatván, sokak kíváratára a' Felsőfejer megye átírata olvastatott, mint a' mely némelyek szellemével 's érdekével inkább egyezett, pedig kezét szivre téve elmondhatjuk, hogy ha a' hozandó urbért, biztos, ép 's nem hijános, nem ingatag talpköre akarjuk építeni, úgy minden esetre inkább a' status-quot, mint öszveírást kell alapul tenni, 's ki alkotmányunk gyenge szövedékével 's hazánk mostani helyzetével ismeretes, lehetetlen hogy egészben véve a' status-quo mellé ne szavazzon. Sok vita után végre, megyénk közjaváért fáradozó követünk V. F. ki köteleességét ez ideig becsülettel teljesíté, emelt szót. — „Tudom én azt — úgy mond — hogy minden meggyőződésnek az a' természete, hogy a' ki valamit jónak vagy helyesnek hiszen azt legnagyobb igazságnak nézi. Én hát nem veszem-fel ezen kérdést vagy philanthrop, vagy más emberi érzésből, de felveszem ön magunk 's urbéreseink, valamint alkotmány 's nemzetünk iránti számításból, 's ki ezeket eltéveszti 's abból indul-ki, hogy urbérese hány robotot tegyen, az — bátran ki merem mondani — az irányt eltévesztette. Törvényes szempontból nem fejtegetem mi az urberiség, mert lehetnek oly logicus fők, kik azt vonák-ki, hogy az urbér alkotmányelleni, 's így nem kell urbér. — Szerintem“ így szól tovább, „az urbér definitioja, azon kikerülhetetlen státus-szükség, mely nyakunkra nőtt, 's melyet többé lerázunk nincs hatalmunkban. Szavaimra ha nem is hajolnak, ki már gyanusítva vagyok (közbevetőleg légyen előhozva, a' gyanusítás onnan vette eredetét, mivel egy táblabíró nyilatkozata oda ment-ki, hogy könnyű azoknak a' status quo mellé szavazni, kik a' határozattal már túl vannak, 's urbéreseiknek ki van adva önkény szerint az urbériség): de legyenek tekintettel azon országos honfiaktiszta érzelmére, kik megfontolva haladtak e' téren 's historiai igazsággal egybeférőleg tették az urbér alapjául a' státus-quot. Én nem jóslok, de azt bátran merem mondani hogy, ki megtagadja az idő kifejlődését 's a' historia igazságát: az megtagadja az Istenséget

is, mely magát tettekben mutatja *(Sok felől helyes)*.

H. S. gróf. „Én itten nyugodt és higgadt kebellem nem nyilatkozhatok, mert én is gyanúsítva vagyok, holott nem kellene feledni, hogy a' mult gyűlése kölcsönösen megigértük, hogy egymást gyanúsítani nem fogjuk. De a' tárgyra térve. Jelszavunknak kellene lenni, — segítsünk a' népen, 's hatudnám hogy az öszveirással segítve lesz a' népen mellé szavaznék, de nem tudom 's éppen azért a' státus-quo mellé szavazok.“

Sok vita után többszöri sürgetésekre az elnök megpróbálta az enuntiatot, 's azt következőleg tevő. „Úgy látja, hogy a' többség az 1819-diki öszveirás mellé szavaz; azon hozzáadással, hogy miről a' földesúr bizonyíthat, hogy allodium, az ezutánra is allodium legyen.“ A' conscriptiot sürgető párt bezzeg meg volt elégedve.

R. I. t. b. indítványozta, hogy azon esetben, ha az 1819-beli öszveirásban történetesen, vagy hűtelen feladás következtében kevesebb tétetett volna-bé, mint az 1753-dikiban, oly helyeken az urbériség alapjául a' tabellare quantum vétetődjek-fel. Mivel a' státus-quo már viszszavetve volt, — ezen indítvány közönyös pártolásra találva elfogadtattott. Csontunkhoz foret természet, hogy midőn vezerelvünk elbukik, mihez annyi jót, annyi idvest kötöttünk, rideg közönyösségbe esünk 's rendszerint ezzel vigasztaljuk magunkat: „Isten neki nem bánom, bár mi történjen már!“ — A' földmérték felett folyt még a' vitázás, míg végül megállítattott az, hogy egy hold-földnek mértéke leend 1600 négyszeg öl, úgy mindazonáltal, hogy három sorozatra osztatván a' földek jósága, az első sorozatbeli földek minden holdjai 1600 négyszeg öllel számítandók — a' második sorozatbeliek megsaporittatnak minden hold után $\frac{1}{2}$ holddal vagy 200 négyszeg öllel — a' harmadik sorozatbeliek pedig $\frac{1}{4}$ holddal az az 400 négyszeg öllel — ezen mértékbeli sorozat megmaradván az ugyanegy határban sorozandó földekre nézve is. — Ezzel az elsőnap i ülés bevégeződött. r. l. *(Vége következik.)*

Kraszna megye közgyűlése. *(Folytatás.)* A' tisztelt kinevező rendelet felolvasása után, a' mélt. báró 's főispáni helytartó úr a' következő 's ide szóról szóra beígatott beszédet mondotta:

Tekintetes KK és RR! Midőn a' felolvasott fels. kir. leiratnál fogva ezen díszes elnöki széket elfoglalom, kötelességemnek érzem 's teendőim legelsőbbikévé sorozom, fels. Fejedelmem reám halmozott rendkívüli kegyelme megköszönését: hasztalan kísérténem gyenge szavakkal hódoló hűségemet nyilvánítani, ezekkel gyengíteném azon érzetet, mely az első ihlettel, mint eldöfőimtől örökölt, örömmé vált; nem is méjj tiszteletem jeléül hozom-fel keblem ömledézéseit; hibáztatnának a' t. KK és RR, miszerint talán önérdemnek kívánom tulajdonítani azt, mi minden igaz magyar keblében szíve első dobbanásával egyszerre születik; mondom nem köszönetem 's méjj tiszteletem nyilvánításával kívánom a' t. KK és RR figyelmét fásrasztani, mint pusztá szavak hangzanának-el e' teremben, 's méltán vádolnám magamat, ha bár ki is hízegésnek tulajdoníthatná azt, mi szívem legőszintebb hite, de van a' tiszta kebelnek egy szebb, egy nemesebb érzete, mit féltékenyül rejt mindenki szíve méjjében, mely a' nyilvánítás által vesztí hatását, 's a' tettetés színet váltva magára, pusztá szavakká válik — 's ez hálád a' t. s. s. g. Kettős hálával tartozom én fels. Urunknak, midőn csendes, igénytelen, magány körömből, lépésönként e' magas hivatalra emelni 's e' díszes tiszttel felruházni kegyeskedett, de különösen azon megkülömböztetett kegyelemért, miszerint éppen most hazánk átalakulási korszakában, alkotmányunk eme legszebb, de eddig pangásban hevert joga gyakorlatbavételére parancsolt.

Tek. KK. és RR! fél százada, midőn édes hazánk legelőször az emberiség szeretetéből kiindulva, megpendíté azon eszmét, miszerint az addig csak nem ellejejtett emberi néposztályon segíteni kell, 's noha azakkori időszellemében sokat tenni gondoltak az 1791-beli 26-k t. cz. értelmében kimondott szabad költözködéssel; de valóban mit sem tettek egyebet, mint kitértek azon eszmét, melynek kifejtését az utókorra bízták. El volt tehát hintve a' mag, 's midőn ápolásra lett volna szüksége, mostoha idők csirájában elfojták. Europa harcra kelt, fegyvert fogott mindenki hazája védelmére, 's felejtve az emberiség szeretetét, vérszomjasan boszút eskütt békeháborítójának. Békövetkezett a' béke, 's ennek malasztja közösen áradt-el Europa csendháborította lakosain, megtértek hadaink, de volt é valaki eldöfőink közül ki ne keseregte volna vesztét barátja-rokona- vagy szülöttjének? 's ha volt, kinek szebb sors jutott részébe, lehetett-e olyan ki örömmel ne karolta volna a' megtérőket, 's részt ne vett volna ügyeink diadalán? Hogy így részint fájdalom, részint örömtől elfogultan, férevertve minden gondot, mindenki önkörébe zárkodtan, a' kétség 's rebegéstől fáradt keblét nyugvásnak adta, 's felejtve az emberiség szeretetét, érzete önszeretetté vált, lehet-e hibáztatni e' kishazát, mely annyi századok óta szünteleni bécsapásoknak kitéve, csak személy és vagyona megtartásán gondolkodhatott, 's lehet-e mostohasággal vádolni, hogy azon akkor még gyengének tetsző plántát, oly sokáig hagyta ápolás nélkül? Az idő eljárt a' maga útját, 's azon 1791-ben csak csirázó eszme erősbülni kezdett, míglen hatalmassá vált; Europa műveltebb része áttállatván a' szükségét, az emberiség szeretetéből kiindulva kezett fogott 's minket megelőzve az elnyomott néposztályon tettelesen segített is. Rajtunk tehát a' sor t. KK és RR: férevertve azon hiu büszkeséget, miszerint hazánk volt azon első közzül, kik ezen eszmét megpendíték, lépünk tetre 's 30 évet multá hanyagunkat igyekezzünk szorgalom, előrevigyázat, tiszta szándék 's erős akarattal kipótolni: munkásságunkat bizonyára siker követendí, 's nem is kétkedhetünk felőle, midőn felséges Urunk már régebben eziránti hajlímát nyilvánította, 's e' mostan folyamatban lévő országgyűlésen is kir. előterjesztései egyik több pontjává az urbért sorozta.

Ábrányképzeteim talán igen meszsze ragadtak, 's keblem mejjéből eredő szónoklatom a' t. KK és RR figyelmét fásrasztva felejteté vélem elnöki székem elfoglalásával általános nézetem megemlítését. Nem olybá tekintem én magamat t. KK és RR, mint csak is egy alkotmányos ország burocratiai testületének bár mely kicsiny tagját, hanem igen úgy, mint alkotmányunk 's ebből folyó fejedelmi jogok megőrzésére felséges Urunktól megbízott, 's ennek fenntartására felhívott felséges Fejedelmem 's édes hazám leghűségesebb szolgáját; 's ha bár szükségesnek nem tartom megemlíteni, miszerint fels. Fejedelmem iránti rendíthetetlen hűségem 's hazám alkotmányához határtalan ragaszkodásom bebizonyítása birt egyedül e' noha díszes, de egyszersmind terhes hivatalom felvállalására, említetlen még sem hagyhatom, 's ezennel igérem is, miszerint: úgy most hivatalom megkezdésével, mint annak folytán, alkotmányunk megőrzése leend főbb törekvésem, 's annak ellenébe, sem tettel, sem szándékkal, vétetni nem fogok.

Végre, egy kérésem van a' t. KK és RR előtt megemlítendő, 's ez: fogadjanak egyenként barátai ságukba. Élttem mondhatom legszebb idejét töltöttem e' ns megyében. Ha viszszapillantok gyermekkori időmre, a' ns megye iránti vonzalmam már akkor kifejtve volt; beléptem a' kezdődő ifjúság korszakába 's ismereteim szaporítása vágyától ösztönözötve, külföldre távoztam, de távollétem csak nevelte gyermekkorom felelt érzeteit, 's erősbitette a' honvágy 's e'

nemes megye iránti határtalan ragaszkodásom vonzalmát, mert távoztam azzal, kit e' ns megye közszeretete kísért, 's ki mindenütt végörájáig híven apolta a' t. KK és RR bizodalomuk által boldogított multja édes emlékeit; az enyészet vaskeze kényelhetetlenül ragadá őt ki tisztelő körömből, 's lehetnék-e én a' boldogultnak hű rokona, igaz barátja, ha nem kívánnám fels. Fejedelmem, hazám 's megyém, tőle bizonyított, 's reám véghagyományképp szállott szeretettel, ragaszkodással, emléket örökíteni? Viszszatérve, békövetkezett ifjúságom virító tavasza, csendes magányomba vonultam, a' t. KK és RR közönségének barátsága (kiknek ezúttal is őszinte köszönetemet nyilvánítom) elvonultságomat kedvessé tette, hozzámi szívessegök e' ns megye iránti ragaszkodásomat nevelte, 's ennek bizonyosságául itt e' ns megyében kívántam éldelni boldogságom Édenét. Midőn így itten töltött multamat annyi édes emlék örökíti, lehetnék é én elég hálátlan e' ns megye iránt, különösen most, midőn fels. Urunk rendkívüli kegyelme még szorosabban kötött e' ns megyéhez, 's csaknem örökre honosított?

Legyenek bizodalommal irántam, győződjenek-meg a' felől, miszerint mint részrehajlatlan tisztviselő, párt- vagy személyes érdek vezetni nem fog, külömbsegnélkül folyamodjanak hozzám; törvényes követeléseikben az igazság kiszolgáltatása leend főbb törekvésem. Tanácskozásainkban higgadt kebellem, férevertve minden személyeskedést, csak felséges Urunk iránti hűségünk bebizonyítása 's hazánk boldogsága eszközlése legyen egyedüli törekvésünk, 's nem csak szavakban, de tiszta szándékban, erős akaratban 's édes hazánk alkotmányához hű ragaszkodásban, buzgóságban, versenyezzünk. Békétiurelem, egyetértés, lebegje-körül tanácskozásainkat; barátság, kölcsönös szeretet, elválhatatlanul kapcsolja-öszve érzeteinket, 's mint egy koronás fő hű alattvalói, egy édes haza szerető fiait, 's e' nemes megye igaz polgárait egy érdeken munkálódjunk.

Melyre főjegyző Orbán Péter a' megyei KK és RR nevében a' következő nyilatkozatot tette:

Méltóságos báró főispáni-helytartó úr, nagyságos urunk!

A' fels. kir. főkormányzók által e' megye RRhez jött előbb tisztségen, ma a' közgyűlésben felolvasott rendeletből megértették a' megye RRei azt: miként felséges Fejedelmünk által nagyságod nevezetett-ki, e' kiterjedésére nézve kicsi, de a' két ország figyelmét bíró megye főispáni hivatala helyettesítésképpen folytatására. Viszsaemlékeztek arra, hogy nagyságod azon családból vette származását, mely a' mult és jelen századokban, nem csak e' ns megyének, számos nagyérdemű férfiakat, a' megye jóllétét eszközölt főispánokat és főispáni helytartót (kik közzül, a' ma is létező jó országútnak hirdetik néhai főispán b. Bánffy Pál úr halhatatlanságát), de magának ezen Erdélyországnak is országos kormányzókat adott, meggyőződtek e' megye RRei a' felől, hogy nagyságod eldöfőinek nyomdokait követve, 's jelenleg több derék férfiakból álló családja méltóságához illőleg, minden hivatalos működéseit oda fogja irányozni, hogy azáltal a' közző, egyes személyek boldogsága eszközöltessék, országos törvényeink megtartassanak, 's e' megye tekintélye sérthetetlenül fennálljon: hogy nagyságod e' megyét ekként kormányozhassa, a' megye RRei kéri a' Mindehatót hogy adja-meg nagyságodnak az ahoz megkívántató testi és lelki erőt, egészséget és hosszú életet. Éljen! *(Folytatása következik.)*

Hunyad vármegye közgyűlése. Folyó dec. hónap 2-k napján elnök főispán ő mlga a' közgyűlést azzal nyitá-meg, hogy mivel az országos ülések megkezdése felsőbb tudósítás következtében ezen hó 3-ról jövő évi jan. 4-ig elhalasztatott, mivel így az

1791-ki 12-dik törvénycikk szerinti tárgyak felvételére elegendő idő van, azt azért a kir. kormányzati rendelkezések tárgyalásával kezdésig, 's felolvasatott legelőbb a' mult augusztus-
megyei közgyűlés jegyzőkönyvére tett észrevételeit magában foglaló kormányzati rendelet, melyre határozatott: hogy az abban felkért nemesi bizonyítványokra, a' tudósítás tetszés-meg, mihelyt az illető szolgabírák az arra tartozó adatokat bemutatják: a' követi megajánlott pótló díjak felhajtása körül eltiltatott kényszerítő eljárásukat tilalmazó határozatára való nézt, a' ns megye egyes akarat-
előbbi határozata mellett megmaradt, 's fels. kir. kormányzati útján a' Felsőe a szövegében megkérdettni végeztetett: hogy a' megyének ellenmondás nélkül törvények értelmezésében hozott keblí végzéseit annyival is inkább épségökben hagyja-meg, mivel az ellen-
ben a' megye által megajánlott hadi-segély, nemzeti színház, országháza 's a' t. ily-
zintú rovatok felhajtására hozott keblí vég-
éseit a' felsőbbség nyilvános sürgetésére nem hajthatná-fel. — Felolvasatott azután a' zárvonalok kihirdetését tárgyzó, úgyszintén marosi gőzhajókázás tervével felhagyott
Flecher Károly lemondását tudató, két rendbeli kormányzati rendelet, mind kettő módosul vétetett, az első pedig kihirdetett a' határozatott. — Felolvasatott ugyan a' kir. kormányzati rom. kath. ifjaknak, kik más-
tisorsuak iskoláikban végeznek, vallásbeli ta-
lományukról a' kath. püspök aláírásával el-
látott bizonyítvány nélkül közhivatalok-
ra leendő felvételüket tiltó rendelete. E' fe-
tt hosszas vitát támadott, 's bár né-
helyek, azok közt egy ref. pap is abban sé-
relmet kívántak látni, 's az abban foglalt el-
gy közszolgálatra felveendőre alkalmazhatónak
nem hitték, azonban a' megyei RR általano-
an meggyőződve lévén, hogy egy közszol-
gálatbelinek, legyen az világi, egyházi és
mulás mellett vallásához ragaszkodónak, azt
merőnek kell lenni, az említett rendeletben
relmet nem találván elfogadták 's kihi-
rtetni határozták. — Felvétetett ezután Krasna
megyének térképét megküldő átirata azon ns
megye közgyűlésének. Köszönet nyilváni-
sa határozatott érte 's e' megye térképe
megkésztetése felől is intézkedések tettek. —
középszolnok megye megtalálására, melyben
paczalusi határból a' n. váradi deák kápta-
n által biharmegyei helység Szalacs határához
részakosan csatolt erdő rabnak elvételéből
redett sérelmét országgyűlésén orvosoltatni
éri: a' követeknek azon sérelem orvoslásának
ártolása utasításul adatott. — Torda- és
tarosszék megküldött tüzkármentő szabályai
apcsolatban itteni pap S. S. által készült-el
izsgálás alá rendeltettek. — Felolvasattak
legre nemes Pozsony és Szepes megyék le-
elei, melyekben ezen nemes megye arra
zólítottak-fel, hogy a' Magyarország által ki-
vezendő országos bizottmány nyal az Erdély
s Magyarország általános egyesülése feletti
rtekeződésre egy országos bizottmány kine-
vezése eszközését követeknek adók uta-
ításul. Ez érdekes tárgy vala, mert e' körül
gy nemzet jövője, léte forog-fenn, de
után a' megye egyik követje J. D. ezen
árgyban felfejtette, hogy mily enyészet fenye-
tetí e' nélkül a' magyar nemzetségét, *) fel-
ozta, mennyi sürgető érdek és a' két magyar
zában levő nem magyar elemek súlyának na-
onként nagyobbra nevekedése — 's az em-
kezetben is édes egyttle-élt és eltöltött
apok, nyelv, szokás 's lélekbeli rokonság,
ily sürgetővé mily óhajandóvá tészik az egyesít-
ést 's el is határozatott a' felszólításban érdekelt
országos bizottmány kinevezését követünk
ek utasításul adatni: de ugyan ekkor a'
enn-jelet követ azt indítványozá, hogy találta-

sanak-meg minden magyarországi törvény-
hatóságok, hogy az egyesülés egyedüli ténye-
zőjét a' Részeket, ne sürgessék Erdélytől az
általános egyesülés előtt elszakasztani — 's
midőn e' kis testvérhont, oly lelkesen hívja
a' világon egy testvére Magyarhon az egyesü-
lésre: a' jogok tényleg harcra vérrel ne száll-
jon, mert — a' nagy és idős cél az egye-
sülés, törvényhozás mezején kell hogy tör-
ténjen. Erdély törvényhozó testének csak
egyik keze magyar nemzet — 's ha a' Részek
vesztésével életerét testvére vája-meg: bi-
zonyosan elégtelen, az egyesülni nem kívá-
nó résznek megfelelni. — Nem ily szavakban
ugyan: de ily szellemben el is fogadtatott az
indítvány 's Magyarország törvényhatósá-
gai felszólítandóknak határozattak. — Itt is
felszólalt a' fennemlített érdemes pap 's
azt ellenvéleményezé, hogy nem hal-meg
azért a' magyar nemzet, ha az unio meg nem
történne is — azonban ha anyagilag ez nem
lenne is, de szellemi haláltól vagy sindevé-
széstől lehet tartani, 's bizonyosan sem Er-
dély sem Magyarhon külön a' nemzetiség ü-
gye előmozdítását annyira nem viheti, mint
egyesülve. (Vége következik.)

Fogarasz vidéke közgyűlése. (Végzet.) e) Az urbéresék közlegelő-he-
lye, legyen a' részekre külön kiszakasztandó
urbéri állomány; hol pedig közlegelők már
lennének, azokból is szakasztassék-ki illet-
ményök.

f) Egy egész urbéri állomány után, he-
tenként egy egy, 's így évenként 52 marhás,
vagy ha a' földesúr úgy kívánja, egy mar-
hás napszám helyett 2 napi tenyeres munká-
ra köteleztessék az urbéres, a' feltelkesek pe-
dig félennyi munkára, és a' kinek négy iga-
vonó marhája van, nem csak a' szántás mun-
kájára, hanem egyéb terehordozásra is azzal
kiállani tartozik.

g) A' tizedre nézve az 1819-diki mun-
kálatt vagy Cziráki-féle urbér 5 ik pontja oly
módosítással fogadtassék-el: hogy szabadsá-
gukban álljon a' földesuraknak a' 10 d felett
urbéreséikkel akár egyezkedni, akár pedig
az országos rendszeres bizottmány által ja-
vaslott 10-d megváltási módok között, akár-
melyiket választani.

h) Az urbért behozandó bizottmány ne-
vezessék-ki a' vidéki közgyűlés által a' vi-
déki birtokosokból.

i) Az országos rendszeres bizottmánynak,
a' földesúri fenytő hatalomról javasolt tör-
vénycikke, mely szerint az urbéreseknek
bottal büntetése eltöröltetett, kevés módosi-
tással elfogadtatott.

k) Az eddig fennállott úri-székek he-
lyett, jónak véli a' vidéki kebles bizottmány,
egy rendszerinti urbéri székek felállítását,
melynek elnöke legyen, a' mikor csak lehet,
a' megyei főtiszt, tagjai pedig öt, a' vidéki
közgyűlés által, a' vidéki birtokosokból vá-
lasztandó egyének, kik között a' választás
alkalmával egyik, a' főtiszt nem elnökösköd-
hetése esetére választassék helyettes elnök-
nek, más pedig tollvivőnek; 's ezen urbéri
székek hatásköréhez tartozzék minden a' föl-
desurak és urbéresék közötti ügyek elitélése,
honnan a' feljebbvitel legyen egyenesen a' kir.
főkormányzati elibe.

Mely munkálattában kifejtett nézetei a'
vidéki kebles bizottmánynak a' közgyűlés ál-
tal is általános helyeseltetvén elfogadtat-
tak, és országgyűlési követeknek pótléku-
tasításul szolgálódnak határozattak.

5-ör. Olvasatott a' vidéki kebles bizott-
mánynak az adó tárgyában készült országos
rendszeres bizottmányi javaslat körül kifejtett
nézeteit magában foglaló munkálata; mely
szerint:

a) Az országos rendszeres bizottmány
által az adó meghatározásáról, kiosztásáról
és felszedése módjáról javasolt I-ső törvény-
cikk elfogadhatónak találtatott.

b) A' II-dik törvénycikkli javaslatnak az
adó elengedését tárgyzó pontjára nézve ja-
valtatik, hogy a' természeti elemek által ká-

rosult adózó lakosok, adójok elengedése kul-
csául, nem a' 30 évek alatt történt károsodások
eseteiben elengedett adó mennyiségéből ereden-
dő középszámítási összeg szolgáljon, hanem
csak a' legközelebből lefolyt évből megká-
rosodások miatt elengedett adó mennyiségi
összeg, mely a' következő évben rovattassék az
egész országbeli adózókra.

c) Az adó jövődobeli kezeléséről és
a' készitendő számadásoknak minden ország-
gyűlésen az ország RRei elibe terjesztéséről
készült országos bizottmányi javaslat, merőben
elfogadhatónak találtatott.

d) A' házi-adóról szóló IV-ik törvény-
cikket illetőleg: nem lát a' vidéki kebles
bizottmány a' honi törvényekben semmi kö-
telezést, mely szerint a' nemesi kiváltsággal
bírók, adófizetésre szoríthatnának, sőt el-
lenben fennálló törvényeinkben éppen az i-
ránti biztosítást talál, hogy mentességben
megtartassanak, hogy ha mindazonáltal fel-
ségés Urunk, az 1791-ik évben tett legke-
gyelmesebb ígéretéhez képpent, a' háziadóról
való rendelkezés, minden megcsontítás
nélkül e' vidék kezébe adatnék: úgy a' keblí
szükségekről gondosodás elvállalható lenne.

6-ör. Olvasatott ugyan a' vidéki kebles
bizottmánynak a' katonaelmelmezés, szállásolas
tárgyában készült országos rendszeres bi-
zottmányi törvénycikkli javaslatra nézve
tett megjegyzéseit magában foglaló mun-
kálata, mely szerint az érintett országos
rendszeres bizottmány által készült e' tárg-
bani törvénycikkli javaslat, oly módosítás-
sal ajánlatik elfogadhatónak: hogy mi-
vel a' termékek közép-árát, az országos
rendszeres bizottmány által igen magasra
számítottak találja a' vidéki kebles bizott-
mány; erre nézve országgyűlési követek ar-
ra utasítandók lennének, hogy az országos
rendszeres bizottmány e' tárgybeli munkála-
ta véglapján olvasható külön véleményhez
csatlakozva, igyekezzenek a' megváltási
árt 250,000 fról 200,000 fra leszállítat-
ni.

Végül a' fuvarozási állomások meghatá-
rozhatása tekintetéből, arra utasítandók len-
nének követek: hogy az országgyűlésen,
egy a' helységeknek az egész országban egy-
mástól távolságát, nem csak az országos,
hanem a' mellékes közlekedő útvonalokban
is kijelölő földabrosznak készítettését, 's min-
den törvényhatóságoknak egy egy példányban
megküldetését indítványozzák és eszközölni
igyekezzenek.

Mely vidéki kebles bizottmányi munká-
latokban foglalt nézetek, a' vidéki közgyűlés
által merőben elfogadtatván, országgyűlési
követeknek pótléku-tasításul szolgálódnak,
átráttni határozattak.

7-er. Indítványoztatván, hogy vidékünk
e' közgyűlésének e' fennérített országos
tárgyak körül megállapított nézetei, azoknak
szükséges központosíthatása tekintetéből
e' honbeli minden magyar és székely tör-
vényhatóságokkal közöltessenek, — ezen indít-
vány elfogadtatott.

8-ör. Az országgyűlés folyása közben, e'
vidékkel netalán megközlendő országos rend-
szeres bizottmányi munkálatoknak megvizs-
gálására, és ezekre nézve a' legközelebből
tartandó közgyűlésre javaslati-terv beadására,
keblí bizottmány rendeltetett.

9-er. Kir. főherczeg József lovag ezred-
beti altiszt Bőjt Antalnak kérésére, nemesi
származásáról bizonyítvány adatni határoz-
tatott.

10 er. Ez napi ülésről szerkesztett
jegyzőkönyv is felolvasatván, hitelesített,
s ezzel a' közgyűlés eloszlott.

Háromszék közgyűlése.
(Végzet.) Az említett országos tárgyak után
felvétetett a' fels. kir. kormányzati azon
klmes rendelete, melynél fogva a' szék RRei
örtesítették, hogy az új börtön felépítésére
ő Felsőe által megrendelt 7970 rft 2/3 xr
p. p. és Sepsiszentgyörgytől vásárolt börtön-
telek ára megfizetésére adott 1985 ft. 30

*) Tisztelet ez ügyben felszólalt érdemes kö-
vet úrnak: hogy az unio óhajandó és idős
lehet, az igaz; de hogy nála nélküla' magyar
nemzetiség elenyészik, ezt nem hisszük.
Szerk.

kr. p. p. kifizetése a' tartományi főbiztoságnak meghagyatott — az építésére nézve csődhirdetés rendeltetvén — az irt őszletek megrendelése örvendetes tudásul vétetett.

A' keblti tűzkármentési egyesület központi bizottmánya augusztusi közgyűlés óta végzett működéséről előterjesztését megtészi, mit is a' RR tudásul vettek, 's meghatározták, hogy az alkirálybíró urak a' még ki nem fizetett rovatait felszedetvén, szolgáltatassék b' a' pénztárba.

Honunknak a' nagy testvérrel lehető egyesülése eszközölhetése végett felszólíttatni rendeltettek a' magyarországi megyék, hogy tartandó országgyűlésükre küldendő követeket oly utasítással lássák-el, melynél fogva az auniyira ohatjott unio létrehozassék; addig pedig megkértettek, hogy szünjenek meg a' Részek visszacsatlása követeléseitől.

Nemes Belsőszolnok megye RRei megkérék a' széket, hogy az országos tárgyakkal foglalkozó bizottmányának tenné kötelességévé, miképp minden országos és követi pótlékutastást igénylő ügyben kifejlendő nézetéről azon ns megyét tudósítaná; a' RR saját határozatukat közölni el nem mulatják, a' bizottmányi még változás alá jöhető munkálat megküldését czélszerűnek nem vélvén.

A' nagyváradi deák káptalan b. Frimont Péterné gr. Gyulai Károliana Középszolnokba kebelezett Paczalus helységnek határán lévő Értölgy nevű erdőjét Szalacs biharmegyei faluhoz foglaltatván, ezen országosnak tekinthető sérelmet Középszolnok RRei folyamathat induló országgyűlésen orvosoltatni akarván, az ez érdemben adott követi utasításnak szék követi általi pártoltatására a' széket felhívják: a' kívánt utasítás megadatott.

Csikszék RRei a' székely katonáskodás miképp rendezésére véleményeket nyilvánítják, 's Háromszéket a' tárgybeli nézetők közlésére felszólítják. Visszazairatni határozatott: miképp kívánatuk ezen átiras tárgyalása előtt teljesítetett.

Csikszék RRei az urbér felől központosítandó székely nézetek központosíthatása végett jövő december 7 k napjára Udvarhelyre biztosokat kérnek küldtetetni. — Háromszék az urbérre vonatkozó határozatát megtévén, 's a' több székely szélekkel is közölven, biztosok küldését szükségesnek nem találta.

Az 184 1/3-ti országgyűlésről felterjesztett azon törvényt, mely által a' nemteleneknek birtokképesseg és hivatalviselhetőség adatott, a' bécsődülő pénzes idegenekért megszorítottatni kívánván a' szék, azon törvényt honosítási törvénnyel rendelte összekezesoltatni.

A' királyi megerősítést nyerendő udvari cancellárnak idvezlő országos küldöttség eszközése javaltatván, a' szék, követeinek meghagyta, hogy azon küldöttséget országgyűlésen szorgalmazassék.

Aranyosszék közgyűlése. (Folytatás.) 8) Az országos rendszeres bizottmányának urbér tárgyában tett munkálata miképp felvételekérdései közben előleges kérdéssé tűzetvén-ki: hogy székelyföldön az urbérnek van-e helye? mirenézve a' megfelelő határozat szóról szóra a'következendő: „Ámbár ezen szék nézetei szerint a' székely földnek elfoglalásakor, azon fegyverrel meghódolt népek, mint a' magyar földön nem voltak, hogy azok fegyverjognál fogva a' székelyeknek hűbéreseivé tétettek légyen, sőt jogegyenlőségre alapított alkotmányuk is azt mutatja: hogy közöttük eredetileg tág birtokkal bíró előkelők, kik hűbéreseket fogadhattanak volna b' nem léteztenek, 's jöllehet kiválsólag ezen széknek is mind a' tatárok pusztítása után IV. László 's következő királyaink után történt adományoztatás, mind azon külsőszerű alkotmánya: hogy Bogát nevezet alatt ismeretes nagy kiterjedésű helyének, szolgáló emberek által való használtathatása, sőt még haszonbérbe adása máj napig is meg nem engedtetik, oda mutatnak, hogy erede-

tileg a' székelyföldön, 'a' kiválsólag ezen nemes székben is sem hűbérese, sem hűbéres föld nem léteztenek és így az olyaténhűbérű viszonyokat rendező urbérre is szükség nem lenne, mindazonáltal, mind a' személyek mind a' birtok irányában álló viszonyoknak történeti azon változásai nem tagadtathatván, hogy némely székben történt pártütések, bévitték adományozásokat, sőt az erőseknek a' gyengébbek ellen elkövetett erőszakuk által 's hosszas idő lefolyta alatt székünkbe is egyiknek szorgalma, ügyessége, vagy szerencsés családi egybeköttetése a' tünynak, gyengének, vagy vesztegetésre hajlandóknak felibe való emelkedésnél fogva, ha kisebb mértékben is mint a' magyar megyékben, a' székelyszékekben is hűbérű viszonyok fejlődtek; annál fogva: hogy ezen akár székely származásu akár bétélepitett hűbérese és földesuraik között lévő hűbérű viszonyok urbér által rendeltessenek, annak szüksége kérdést nem szenvedhet; csak hogy alkalmaztatása úgy tétessék, nehogy sok székely családnak elidegenítve lévő, de még tisztába hozható jószáguk iránti jogaikban való elnyomtatásukat, és így a' vagyon iránti jognak megsértését magután vonja;—a' miben ezen szék RRei is megegyezőseket fejezik-ki.— 9) Az előbbeni pont alatt kitűzött kérdésnek a' mindjárt irt módon lett eldöntése után a' kérdéselt urbéri munkálat olvasásába ereszkedvén a' RR, az idő eltelése miatt félbeszakad. — 10) Az egyes kérelmek vizsgálata bizottmány nevezetett. (Folytatása követhet.)

KÜLFÖLD.

Portugalia. A' mint Lisbonából nov. 22-ről írják, a' zendülés ügye roszul áll. Gr. das Antas, ki Saldanhával megvívni és szerencsét a' fegyverre bízni nem akarta vagy tanácsosnak nem látta, 's így a' csatát kikérülte. Santarem felé visszavonult, hol eleség és hadiszerek hiánya miatt alkalmassint kéntelen lesz magát feladni. A' Taipa és Estevao alatti guerilla-csapatok, kik Santarem közelében gr. das Antas hasznára egy váratlan és mellékes megtámadást vagy diversiot akartak tenni, egészen szétverettek, éppen így járt azon guerilla-osztály is, mely Cintrán keresztül akart Lisboa ellen nyomulni. — A' nevezett főváros egyébiránt csendes volt.

Spanyolország. Madridból nov. 24-ről jött hírek szerint, ott a' választási mozgalom igen élénk volt — 's az elmélet és indulatokat nagy mértékben foglalatostkodtatta. Egy lap Espartero tábornokot ajánlja egyik madridi kijeletnek, más lapok részéről Olozaga, Cortina, Sancho, Gomez-Becerra, San Miguel 's a' t. javalltatnak. A' conservativ színű ellenzék Pacheco, Salamanca 's a' t. megválasztatását akarja kivinni. — Del Barquillo kerület monarchiai alkotmányos szellemű választói, Mon pénzügyi minisztert vették-fel kijeletnek. — A' mint állítják, Isturiz főminiszter és Mon között komoly versengés ütötte volna-ki magát, de a' minek oka nincs tadva.

Nagybritannia. A' mint Londonból nov. 30-ról írják, a' királyné és Albert herczeg Arundel kastélyba mentek herczeg Norfolk látogatására. — Francia követ gr. Saint-Aulaire az irt napon Londonba visszaérkezett.

A' montemolini gróf (Don Carlos nagyobb fia) nov. 26-n fogadta lord Palmersont, ki ötet meglátogatta, továbbá, lord Ranelaghot 's több más főrangukat, kik a' spanyol ügyekben részt vesznek. — Két nap mulva u. m. nov. 28-n a' montemolini gróf viszszaadta lord Palmerstonnak a' látogatást, kinél szinte egy óráig mulatott. A' „Morning Post“, mely e' tudósítást közli, a' nevezett herceget felségnek és VI. Károlynak cizmezi. Carolus sine terra.

Marquis Breadalbane egyik a' skotziai főbb birtokosok között nov. 26-n hosszasan

értekezett a' belső státusz-titkokokkal, mely alkalommal a' skotziai felföldön lévő inséget és nyomoruságot rajzolva sürgette, hogy annak enyhítésére a' kormány intézkedéseket tegyen.

Manchester-ben a' választók nagy része nem hajlandó a' Cobden lemondásával úreségben lévő alsóházi tagságra a' szabad kereskedés tulságos követőitől ajánlott Bright-et választani. E' párt, melynek száma mind inkább nevededik, lord Lincolnt nézte-ki maga képviselőjének, ki ámbár barátja a' szabad kereskedésnek, de abban a' mérsékeltbb nézetekre hajlandó.

London Marylebone című részében nov. 27-n a' szegények előjárói gyűlést tartottak, midőn az előterjesztett oklevelekből, 's a' halottvizsgáló esküttek tudósításából meggyőződtek, hogy közelebből a' dolgozó-házban a' tisztviselők hanyagsága következtében egy szegény, az éhség miatti elgyengülésben holt meg. Már régebben sürgették azon ház felügyelőjének elbocsátatását, az igazgatók azonban, kik az esetből látták, hogy minden tisztviselők kötelességök teljesítésében hivatlenek — azoknak magukvisellete kinyomozását egy különösen arra a' végre rendelt biztosságnak ajánlották. A' „Times“, mely egy alkalmat sem mulaszt-el Anglia társasági viszonyainak hiányait felfedezni, 's a' dolgozó házak belkormányzásának szükségességét több versen megmutatni kívánta, a' fennebbi esetet is használja kiemelni és megróni azon keményszívű 's példátlan érzéketlen bánást, minék a' szegények legtöbb dolgozó-házakban kitéve vannak, valamint az illető tisztviselők hanyagságát és lelkiesméretlenségét is erős szavakkal korbácsolja.

A' „Globe“ Dublinból nov. 26-ról egy levelet közöl, melyben keserű panasz van nem a' nevezett fővárosban, de az országban mutakozó pénzhijány miatt, mi a' főbb osztályokban is naponként mindinkább érezhető kezd lenni, mivel ezerekre megyen a' száma, kiknek régebben jószágaikból tisztességes jövedelmök volt, most pedig haszonbérloiktól egy shillinget sem kaphatnak, 's annak bírói hatalom közbejöttével felhajtásához folyamodni vonakodnak, részint annak költséges voltaért, részint mivel czélra nem vezet. A' mennyi terhet a' földbirtokosnak hordozni kell, félő, hogy a' közelebbi években a' fekvő jószágok becse és ára nagy mértékben leszáll, 's így sok jószág hihetőleg más kezekbe fog átmenni. — Tipperary megyéből a' tudósítók folyvást kedvetlenek: 's ott újabb kihágások és rendbontások történtek. Nem régen egy estve Westemra ezredes és alsóházi tag ablakán belöttek, ki csak azon körülménynek köszönhetette élete megmaradását, hogy a' lövés pillanatában leült. — Kilmurryban egy haszonbérlo házába négy legény egy estve bérontott, kik pénzt, kicsi híján 12 font sterlinget, elrabolták, 's ötöt úgy megverték, hogy annak következtében élete veszélyben forog. A' kenyér- és gabonatalyigák megtámadása és erővel elvétele több helyeken folyvást tart. — Nem kevésbé Clare, Tipperary és Limerick megyékben mindennemű kihágások és erőszakosságok napirenden vannak, 's a' közbátorság ingadozó lábon áll.

A' Jöreményfokáról jött újabb és oct. 7-ig terjedő tudósítások, nem igen örvendesen hangzanak. A' kafferek rabló és pusztító bétéitesei folyvást tartanak.

Franciaország. A' király dec. 2-n Saint-Clouból Párizsba b'jött a' miniszterekkel dolgozni. Dec. 19-n az egész udvar visszatérőnd a' fővárosba. — Thiers közelebből az udvarnál újra megjelent: a' „Constitutionnel“, mely az Angliához közeledést 's így a' szíves egyetértés helyreállítását ajánlani nem szünik, egyszersmind értéstül adja, hogy e' nagy czél elérése csak Thiers által eszközölhető. — Dec. 5-n a' nemours-i herczeg vezérlete alatt a' tunisz-i bey tiszteletére nagy katonai szemle leend. — Több helyeken csendzavarások és háboruságok törtn-

nek, miknek oka vagy ürügye a drágaság. Igy nov. 26-kán Chinonban (Indre és Loire megyében) bár a gabona ára leszállott, a néptömeg az új mértékeket öszvetörte, 's kényszeríté a tulajdonosokat a gabonát a régi vékével 2 frankon árulni 's későbbén még ez ár is lejjebb szállított. A rendőri katonaság híjában próbálta a csendességet helyreállítani — sőt kéntelen volt egy általa elfogott százas embert szabadon bocsátani. — Hasonló jelenések voltak Blérében, sőt La-Croix-ban a csendesség helyreállítására küldött katonaságot követel megdöntötték, minek következtében 11 személy el is fogatott. — Tours-ban 90 csendháborító (85 férfi 5 asszony) ül börtönben. — A Párizsban lévő lengyelek nov. 29-n a varsói zendülés évi napját, a szokott módon megünnepelték, még pedig három különböző gyűlésben, melyek ugyan annyi politikai pártok képviselői voltak. Az egyetértés nem volt soha a lengyelek honi erénye.

Olaszország. Egyházi-birodalom. (Pápa ő szentsége nov. 9-ki egyházi körlevelének vége.) — Az encyclica más tévedésekre és csalárdságokra is átmegy (monstra errorum et fraudes); a szent szék elleni istentelen mesterkedésekre, titkos felekezetekre, melyeket ezelőtti pápák is kárhoztattak, valamint a Bibliát terjesztő társulatokra, melyeket a szent atya elődjei példája szerint, maga is kárhoztat (vaferimae biblicae societates, quae veterum haereticorum artem renovantes, divinarum scripturarum libros contra sanctissimas Ecclesiae regulas vulgaribus quibusque lingvis translatos, ac perversis saepe explicationibus interpretatos, maximo exemplarium numero, ingentique expensa omnibus cujusque generis hominibus, etiam rudioribus gratuito impertiri, obtrudere non cessant, ut divina traditione et catholicae Ecclesiae auctoritate rejecta, omnes eloquia Domini privato suo iudicio interpretentur, eorumque sensum pervertant). Továbbá szól az ifjak viszsza-philosophiai oktatásáról (perversa in philosophicis praesertim disciplinis docendi ratio, quae improvidam juventutem miserandum in modum decipit, corrumpit, eique fel draconis in calice Babylonis propinat), valamint a jó és rossz között minden különbséget elrontó vallásos közönyösség vagy indifferentismus rendszeréről (horrendum ac vel ipsi naturali rationis lumini maxime repugnans de cujuslibet religionis indifferentia systema, quo isti veteratores, omnis virtutis et vitii, veritatis et erroris, honestatis et turpitudinis sublato discrimine, homines in cujusvis religionis cultu aeternam salutem assequi posse comminiscuntur); a papi nőtelen állapotot illető megtámadásokról (foedissima contra sacram clericorum coelibatum conspiratio, quae a nonnullis etiam, pro dolor! ecclesiasticis viris fovetur, qui propriae dignitatis misere oblitii se voluptatum blanditiis ac illecebris vinci ac deliniri patiuntur); a termézet törvényével ellenkező 's gyökerében veszélyes communismusra (infanda, ac vel ipsi naturali juri maxime adversa de communismo, uti vocant, doctrina, qua semel admissa, omnium jura, res, proprietates ac vel ipsa humana societas funditus everterentur); a képmutatásra (tenebrosissimae eorum insidiae, qui in vestitu ovium, cum intus sint lupi rapaces, mentita ac fraudulenta purioris pietatis et severioris virtutis ac disciplinae specie humiliter irrepunt, blande capiunt, molliter ligant, latenter occidunt); végre a rossz és kártékony sajtó sem marad érintetlen (teterima tot undique volantium et peccare docentium voluminum ac librorum contagio), a mit egyébiránt itt nem a szokott politikai fogalom szerint, de erkölcsi értelemben kell venni. A levél további folyamában a papság erkölcsös életre, józan tanra 's az egyházi fenyték megtartására intetik (elaboran-

dum ut in clero morum gravitas, vitae integritas, sanctitas, atque doctrina eluceat, ecclesiastica disciplina ex sacrorum canonum praescripto diligentissime servetur, et ubi collapsa fuerit in pristinum splendorem restituar); nevezetesen a püspökök ügyeljenek, hogy valakit igen hamar pappá fel ne szenteljenek (ne cuiusdam cito manus imponatis) de előbb gondosan próbálják meg, hogy a felszentelendő papok minden tekintetben jó példát adók legyenek (exemplum sint fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate); de különösen azoknak erkölcsiségére és tudományos művelődésére kell tekinteni (in illorum praecipue mores et scientiam esse inquirendum). E célra kellene a papok nevelésének ifjkoruktól fogva irányozva lenni (ut adolescentes clerici vel a teneris annis tum ad pietatem, solidamque virtutem, tum ad literas severioresque disciplinas, praesertim sacras rite informetur) valamint a theologiai semináriumok egész belszerkezetét a trienti egyházi gyűlés rendelkezéseihez szabni. Éppen úgy végre, mint legjobb eszköz az elszakadást meggátolni, 's az épületességet gyarapítani, ajánlatik az Isten igéjének hangosan predikálása csalfa ékesszólással pompázás nélkül (evangelicum ministerium non in persvasibilibus humanae sapientiae verbis, non in profano inanitis et ambitiosae eloquentiae apparatu et lenocinio, sed in ostensione spiritus et virtutis religiosissime exerceant, et non semetipsos, sed Christum crucifixum praedicantes, sanctissimae nostrae religionis dogmata, praecpta juxta catholicae Ecclesiae et Patrum doctrinam gravi et splendido orationis genere populis clare aperteque annuncient, peculiarium singulorum officia accurate explicant), mint szintén az egyházi rend emelésére az áhítatos gyakorlások kegyes intézete javasolhatik (ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam pium spiritualium exercitiorum institutum vel maxime conducere). — A kegyelem királyi székéhez intézett imádsággal, az Istent szülő szeplőtlen Mária, az apostolok feje, kinek Krisztus a mennyország külső átadta, valamint apostoltársai Pál és minden szentek közbenjárásának segítségülhívásával és apostoli áldás osztogatásával végződik e nevezetes encyclica, mely a katolika egyházon kívül is sok figyelmet és részvétet fog felkeltetni, de a miről ítéletben a szent atyának azon sajátos állását, melylyel bír mint a romai anyaszentegyház feje, szem elől tévesztetni nem kell.

Maximilián, bájos kir. koronaörökös gr. Werdenfels név alatt nov. 26-n estve tízedfél órakor Romába megérkezett. Más nap a herczeg a régi Roma nevezetességeit nézte meg. — Nov. 28-n délután gr. Spaur bájos követ kíséretében a Quirinál palotába a pápa udvarlására ment. Ő szentsége a herczeget igen szívesen fogadta, 's hosszabb ideig beszélgetett vele. A követ a herczeg kíséretét is bémutatta ő szentségének. — A herczeg több művészeket, azoknak műhelyében tett látogatásával, megtisztelt.

Midőn tavaly decemberben Miklós császár Romában volt San Pietro in Vincoli egyház segrestyében egy képet látott, mi erősen megtetszett. Azon templom papsága, a császárnak örömet akarván csinálni, az irt képet ő felségének ajándékozta. A császár most közelebből azon ajándékot vizsgálni, vert aranyból készített 's drágakövekkel gazdagon kirakott szentségtartót küldött azon egyház számára.

Két-Szicíliai királyság. A mint Nápolyból írják, a kormány közelebből egy ellene forralt öszveesküvés nyomába akadott, melynek több részesei Calabriában elfogattak.

Lucca. Az uralkodó luccai herczeg fontolóra vévén azon kárt és ártalmas következtetéseket, a mit a luccai és viareggioi

férdőkben fennálló játékházak, mind saját lattalóinak, mind idegeneknek okoznak, azokat egy rendelete által bezáratni parancsolta, bár évenként szép összeget fizettek a kormányoknak.

Törökbirodalom. Konstantinapoly nov. 25-én. Nov. 19-kén holt meg a sheich-ül-izlam vagy a mozlemok főmuftija, Melki-Szade Aszszim Efendi 74 éves korában, említett főpapi hivatala folytatásának 15-d esztendejében, 15 millió piaster értékű vagyont hagyván-hátra. Helyébe nov. 21-kén Hikmet Arif-Bey a skutari-i haditanács tagja nevezetett főmuftivá. — Szultán ő lensége a Portán kívül eső új katonaiskolát nov. 21-n meglátogatta, 's a kitűnő jelesebb tanulókat nyájas leereszkedéssel további szorgalomra és jó magaviselésre buzdította. — A szultán rendelkezésből közel a Porta épületéhez új és nagy kiterjedésű birodalmi levéltár fog építtetni — melyben az oklevelek különböző osztályok szerint, mint külső, belső divánt illető ügyek 'sat. lesznek elrendezve. Az idegen hatalmasságokkal kötött alkuk, kötések, kabinéti irások 's más ilyes fontosabb oklevelek külön szobába lesznek berakva.

A kurdok főnöke Bederhan Bei által a nestorianus keresztyének ellen elkövetett mészárlás következtében a moszszuli helytartó Tajar pasa rendeltetést kapott, legottan minden szükséges katonai intézkedéseket megtenni, a mondott főnök keményen megbüntetésére 's a kurdisztáni fejtelenségnek és rendbomlásnak végét szakasztani.

Németalföldi ügyvivő Testa 66 évi szolgálatja után nyugalmaztatván, helyébe báró Mollerus nevezetett, spanyol ügyvivő lovag Cordova pedig rendkívüli követté nevezetett.

Mesopotamiában ugyan cholera van, de nem igen pusztít. A múlt hónap végén öt hat nap alatt 15—20 halál történt és 30 megbetegedett egyénből csak egy holt meg.

T Á R C Z A.

Erdélyi hirharang. Liszt a zongorakirály 1. decemb. 8-n estve Nagycenyeden a város vendéglője nagyobb teremében fényes hangversenyt adott. Az öt p. frt belépti díjból gyűlt több mint 500 p. frt, egész jövedelmet nagylelkűleg a n. enyedi kisdodovodának ajándékozta. Báró K. I. azon estve a művész tiszteletére nagy és pompás vacsorát adott. — Liszt dec. 11-n estve Nagyszebenbe érkezett, honnan Verestorony felé, 's így Brassót kikerülve, útját Oláhországba folytatta. Igy a szász föld második városa, a ritka művész hallhatása gyönyörét nem élvezheté. Poena peccati!

Háromszékből. November elsőbb napjaiban szarvasmarha vész ütött ki Sepsiszek némely faluiban. Innen a közrettegés mint villanyszikra hatott el a többi székbe is annyira, hogy a polgári és katonai előjáróság éber figyelmét nem kis mértékben voná magára. Egymást váltják fel a gyors tudósítások, az itt ott egy vagy több marha elestét hírül hozók, a miért is a városokon és falukon elzárva minden mellékútak és a főbb útvonalokon is állandó örök állanak, kiknek kötelességök egy szarvasmarhát is be nem bocsátani, a bocskoros embereket feltartóztatni, vagy lábbelijeket mással felváltva tovább bocsátani. Ezen óvó rendszabály 21 napra szól, mely a vész meg nem szűntével kétség kívül még egyszer annyira nagyobodand. Annyi minden esetre igaz, hogy hirteleni marhaelhullások történtek mindenik székben és az ebből folyó elővigyázati elzárások miatt igen sok árucikknek már is megdrágultak, 's ha a körülmények kedvezőbbek nem lesznek, még tetemesebben megdrágulandának.

A' kézdivásárhelyi katonai tisztikar a' teli komor estvék egyformaságát egy igen jelentős mulatsági egylettel vette czélba kellemetessé tartítani. Ugyan is felszólította nem csak saját kebelbeli tagjait, bizonyos csekély havifizetés mellett — az estély (soirée) hetenként kétszeri megtartására: hanem még a' helybeli 's vidéki nemeseket és honoratírokat is családaiikkal együtt. Az időtöltések: muzsika, táncz, schach 's más válogatottabb magasabb társaskörű élvezetek. Ezen estélyeknek még az is a' hasznok, hogy a' nálunk annyira divergens aristokratikus szellemű castokot, egymással közelebbi érintkezésbe hozandják.

Közelebbiről utazott keresztül Kézdivásárhelyen szabadalmazott fogművész Lauterbach András hazánkfa, ki néhány napjait itteni mulatása alatt sokat ígérő hirdetményének kielégítőleg eleget tett, mert mindenféle fogműtételeket, azok bérakását, kihúzását, javítását, takarítását 's több e' feléket a' legnagyobb pontossággal 's közönségünk teljes meglegedésére végezte.

Kézdivásárhelyen folyó hó 21-kén egy korcsmárosné a' lakása közelébeni csigás kútból vizet meritvén, a' veder utáni nyúlásban elsikamlott és fővel az ásitó méjjségbe alázuhan. Midőn kihúzták, csak élettelen tetemeire találtak. Intő példa a' sikamlós jegeni vigyázatra.

Kézdiszékbén Albisban egy különös nyavalya dühöng néhány hetek óta, mintha bűneiknek átka rajtok sulyosabban nehezede, pedig a' világért sem mernők állítani: hogy oly ritkák itt az angyaloknak szállást adó Lótok, mint a' szent tudósítás egykori városában. A' halálozások a' népességhez képest aránytalanul sűrűek, 's szinte minden egyes ház meg annyi kórház. A' betegség szédelgős főfájáson kezdődik és sokaknál néhány nap alatt az étlettel végződik, vagy rendszerint átmegeyen lábholthatatlan ragadós forróházba. — Isten! szabadítsd-meg őket a' gonosztól és ne vigy minket e' kísértetbe! Finta.

Dézs nov. 30-án. Az Abdai vezérlete alatti színészársaság, melyről e' lapokban már emlékeztem, mint halljuk részvétlenség, szini egyenetlenkedés, de mindenek felett a' színművészetet igának képzelő igaztalan igazgatói eljárás miatt eloszlik. Ha visszatekintünk előadásaik változatos sorára, megvalljuk: több élvezetes estvét szereztek színészetet pártoló közönségünk részének; mert ha művészi kerekdeség 's egybevágó pontosság nem jellemzők is játékaikat, de voltak híven betöltve szerepek, melyek nagyobb színpadon is számot tettek volna. Ki az, ki Zelényi művészi játékában ne gyönyörködött volna, midőn a' „Pohárvíz“-ben a' felsőbb körben finomul mozgó, élénk társalgó, majd gúnyosan daczos Bolingbrocke vagy az „Ördög naplójában“ Rodin fesztelen, könnyű szerepében vagy Kean-ben 'sat. dicséretesen működött? Mind ezen szerepekben több oldalról nagyobb tökélyre emelhető művészi tehetséget ismertette-meg. Csak arra kérjük őt, hogy egyéniségével öszve nem hangzó szerepeket ne vállaljon. Zelényiné játékában többnyire mindég érzelem ömlik-el, 's hol a' bennsőség szenvedő lelket, hol az élénk virgoncz hölgyet jól, néha élethíven személyesít. — E' jeles pár Kolozsvárra menend vendégszerepekre, ajánljuk őket minden műbarátok és pártfogók figyelmébe. — Ruszkai is szépreményű fiatal színész, kit hasonlólag Kolozsvártól méltányolni fognak. Abdai úr csak nevével maradand 's azt hisz: szűk közönségünk részvétlensége 's egész színpályája meggyőzték őt arról, hogy nem igazgatónak való. Hogy még is Kean-ben mint Salamon sugó berzenkedett a' kritika ellen, 's rögtönözésre egész tárházát az „eczetes krumplitól kezdve egész a' téjfeles tormaig kitalálta“ kissé furcsán jött. Ha egy oly ember

szóval a' kritika ellen, kit kritikaaszszonyosság figyelmére méltatott, ám menjen: de ha az, ki kritikán és bírálaton alól van, — ezt megrovás nélkül nem hagyhatni. Gyerő.

Sok gonosztettért borzasztó meglakolás bírő közbenjötté nélkül. Szászváros székes Romosz hely nevű falujából származott Ketenics nevű tolvaj, sok rendbeli nevezetes tolvajságokat vivén-véghez: abrudbányai, szászvárosi börtönökből is elszökvén, újból hazafelé tartózkodott 's régi szenvedélyét gyakorolta, mult nov. 26-kán éjjel a' romoszhelyi erdőben valaki fejét levágta 's mellé tarisznyájába tette — a' hol harmad napra rá találtak — 's ott minden szertartás nélkül eltemették. — „Addig jár a' korsó vízre, míg nyaka szakad“ itt igazán betölt.

Károlyfejérvárról írják, hogy ott főbíró Szoboszlai György úr m. nov. 26-n papi, katona, kamarai 's uradalmi osztályos hivataloknál lévő számos jelesebb tisztnek az egész tanácsnak 's választott esk. közönségnek díszes és nagy ebédet adott, mivel magyar vendégszeretetének kitűnő jelét adta. Annak folyama alatt a' keblek a' jó bortól buzgó érzelmekre hevülvének és vidám pohárköszöntések történtek. Felségéért, dicsőségesen uralkodó császárukért 's az egész fels. ausztriai ház boldog és hosszú országlásáért — a' kir. biztos, kir. kormányzó, az udv. cancellár hivatalra a' szózatok igen nagy többségével megválasztott b. József Sámuel, az erdélyi k. püspök 's országos elnök ő excejokért, kik is mindannyiszor harsogó „éljen!“ kiáltással idéztetettek. Ebéd alatt a' főbíró dicső és magasztaló versek is osztattak-ki, e' mottoval: „Qui consulta patrum, juraque servat.“ A' mivel azon egyenes és tántoríthatatlan igazságszeretetről ismeretes, törvényt tisztelő, csak a' közjóért élő és mozgó 's minden párt-szellemen felül emelkedett, részrehajlatlan, éppen azért csoportos érdemekkel bíró főbíró dicsőrete elég világosan és érthetőleg kifejezve volt.

Helyreigazítás. Észrevételek a' Mult és Jelen 75-k számú Tárcajában a' 140-k lapon „Kálnoki kegyetlenség“ czíme alatt kijött cikkben. Sajtani a' lünyöst a' nyilvánosság ostarával, részint hogy lakoljon, részint hogy javuljon — igen idves: de az ártatlannak feje felett pálcát törni 's erkölcsi életét alaptalan hallomási hirrel bémocskolni, bár hogy tekintve, nagy hiba. — Vannak csekély események, melyekben egy kis hyperbole az előadás kedvességéért tűrhető, de komoly ügyben, mint ez is, soha de soha is helye nem lehet. — Nem is kétkedem, hogy Palástosi úr ezt ne tudná, 's ne gyakorolná, — 's hogy rossz akaratból akarna gyanúsítani, ezt szent ügye hivatásával öszve nem férhetőnek hiszem, 's legfennebb elsietésnek 's könnyen hívnének tulajdonítom. Igaz, hogy a' közmondás szerint, szélfuvatlan nem indul, 's hogy a' kálnoki erdőn is történt némi bosszuszulte gyermeki csintalanság tagadni nem lehet, de hogy oly borzasztó kegyetlenség, 's éppen egy erkölcsi testület által követtetett volna el, a' milyent P. úr hirtel, — ez a' botrány-kőve, ez, a' mit el kell gördíteni és a' nyájás olvasót a' tévútról, melyre P. úr által vezetett, igaz útra igazítani. — A' dolog így történt.

Junius utó napjaiban kaszáláskor, hime-ne a' kálnoki közönség egy 3/4 része, férfi és nő az erdőre Csukjon nevű helyre, szénacsinálni. Ott volt a' nép 's akkor egy üvegcsüri szolgálégy két ökorrel a' kaszálóba prédálni ment, a' jelen volt férfiak megzalogolták, de az üvegcsüri ember békességre kérvén, meglelt a' béke 30 réz krajczárokban, a' mit a' legény két kupa pálinkával fizetete-le. Mindnyáján ittak, de nagy részét csak ugyan a'

prédáló legénynyel itatták-meg (a' mi a' kálnoki nép rendes szokása) mintegy büntetésül, ki is agyon részegedve a' tűz mellé, melyet koránt sem az ő megsütögetésére, mint P. úr állítja, hanem ételfőzés végett tettek vala és a' mely az egész szénacsinálás alatt égett, ledőlven, aludt. — Ez alatt a' nép a' munkára széljeloszolván, a' tűz mellett csak is egy csintalan 17 éves ifiu maradt, ki bizonyos bosszúból egy mogyoróveszsző megmelegített végével a' pálinkától elázott embernek meztelen lábait sütögette, 's midőn ezáltal fel nem ébrett, a' saját őrizete alatti szekérből a' derékszeget kivéven, annak megmelegített végét tomporájához sütötte, melyért egy ott lévő némbertől megintetvén, azt felelte; hargaszom rá; mert egykor az ajtai erdőn, én az ő szekérét kivontattam, ő pedig engem nemesak a' sárban hagyott, hanem még meg is akart lopni: 's ezzel vége lett a' csintalan játéknak. — Ennél többet senki, még maga az üvegcsüri legény sem mond, kit (mivel a' tényt én is nagyítva hallottam) személyesen kikérdeztem, a' tomporáján lévő sebet, (mely fél hüvelyknyi hosszúságra gyengén látszik) megnéztem, ezen kívül az egész testén saját vallomása szerint seb sincs. — Nem igaz hát, hogy alfelét, szemérmét megsütögették, 's hév lánczcal derekát körültekerték volna — annyival kevésbé igaz, hogy a' hitesség követte volna el ezt a' barbar századokba visszazavarázsló büntényt. — De P. úr úgy látszik, szereti előadását hyperbolával ékesíteni 's elfelejti azon egyszerű 's annál szebb hasonlatosságot, hogy a' rossz hír olyan mint a' hó gomolya, mely a' negyedik faluig óriási nagyságra nevededik, 's a' piaci hirharang szavait könnyen hívnésgből, egy erkölcsi testesület rovására, — melynek a' büntényben (ott sem lévén) legkisebb része sem volt ('s melynek büntetésbeli engedékenységehez hasonló közönségei én nem ismertem) — a' Mult és Jelen hasábjain szóról szóra viszbangozta. *) — Meg kell vala gondolni P. úrnak, hogy egy ilyen tény kiírásával az ártatlan is sújtva van. — Nekem is sok bajt okozott P. úr ez elsietés közlésével, ki a' kálnoki közönség egy részét annyira hozzádesittetem volt már a' hirlap olvasáshoz, hogy maguk sü gettek annak az ő hozzájárulokkali jártatására, de midőn ezt a' P-i úr kiadását olvasták, vágyuk ellankadt, többen mondták, még nagyanyámtól is hallottam: „uj-ság, hazugság“ de igaz is ám. Isten tudja, mi-be nem került csak annak is megértetése nekem, hogy ennek nem a' hirlap szerkesztője, hanem a' feliró az oka. Jó lesz vala megvárni P-i úrnak, a' már kinevezett elegyes ki nyomozó bizottmány e' tárgyban működését, 's így hihetőleg igazabban írt volna, — mirt hogy máskor az ily komoly ügyekben tudósításaival lassan siessen, szivemből ajánlom is. Kálnok november 29-én 1846.

Vitályos János s.k.
kálnoki ev. ref. pap.

Nyilatkozat. A' 88-ik számú Mult és Jelen Tárcajában Mihál Antal K... Elek barátjához intézett úti levelét, némelyek alólirtohoz szólónak hiszik és vallják, ezekre nézve bátor vagyok nyilvánítani: miszerint Mihály Antalt van szerencsém teljesen ismerni, de barátja nem lévén vele, sem magány, sem hirlapi levelezésben nem állok. Sz. Keresztúr dec. 8-án 1846.

Kovács Elek.

Kolozsvári gabonaár. Dec. 17-kén. (Váltó garasokban). Tisztábuza 67. Elegyes 50. Rozs. 40. Törökbúza 34. Zab 20. Marhahúsnak fontja 9 xr. váltóban.

*) Szerkesztő felette sajnálja a' kálnoki ns hitességet érdeklő alaptalan tudósítás kiadását — miért a' fennebbi helyreigazítást kiadni, 's említett hibáját azzal jóvá tenni sietett. Szerk.